

CZÓBEL BÉLA (1883-1976)**Nagy csendélet, 1935**

Olaj, vászon, 101x73,5 cm

Jelezve balra fent: Czóbel

Kezdő ár: 5 500 000 Ft / 17 742 EUR

Becsérték: 8 000 000 – 10 000 000 Ft

Estimated value: 25 806 – 32 258 EUR

AUKCIONÁLVA:

- BÁV 31. árverés, 25. tétel

AUKCIONÁLVA ÉS REPRODUKÁLVA:

- BÁV 74. árverés, 36. tétel

Georges Rouault: Virágok, 1930-as évek, magántulajdon

Czóbel Béla a 20. századi magyar művészet egyik legjelentősebb alakja, aki nemcsak itthon volt népszerű, de nemzetközi viszonylatban is a legismertebb festőink közé tartozott. Azon kevés alkotónk egyike, aki külföldi letelepedése után sem szakította meg kapcsolatát a szülőfölddel. Szemben például Victor Vasarelyvel, Kepes Györggyel mindvégig megőrizte szoros kapcsolatát a haladó művészet hazai szereplőivel, és az egyre inkább bezárkózó ország számára a nyugati progresszív irányzatok egyik legfontosabb közvetítőjévé vált. Egyszerre volt a francia Fauve mozgalom és a Nyolcak meghatározó alakja. Az I. világháború után a Belvedere Szalon köré csoportosuló progresszív művészek között találjuk, miközben Berlinben a Die Brücke tagjaival állít ki. Míg Párizsban és New Yorkban jelentős sikereket ér el, tagja lesz a KUT-nak, valamint a Gresham-körnek. Egyéni kiállításokkal jelentkezik a Tamás Galériában, az Ernst Múzeumban, valamint a Fränkel Szalonban. Később Szentendrén telepedett le, és fontos szerepet töltött be abban az eszmélési folyamatban, melynek során a hatvanas években induló fiatal művészgeneráció Párizs művészeti jelentőségét felismerhette.

Mint világpolgárnak, alkotásai megtalálhatóak Magyarországtól egészen Amerikáig, óriási feladat elé állítva azokat a kutatókat, akik a teljes, vagy a részleges életmű rekonstruálására törekednek. Nem véletlen, hogy az utóbbi években a hazai művészettörténet kutatás számára is épp Czóbel szolgáltatja a legnagyobb meglepetéseket. Előbb az I. világháború kitörését követően kellett műtermét hátrahagyva Párizsból menekülnie, később pedig a Párizs és Budapest, valamint a Párizs és Szentendre közötti ingázás gyorsította fel képeinek szétszóródását.

Az 1930-as évek közepén Czóbel neve már az egész világon ismert. Kiállításai nyílnak Párizsban, New Yorkban. Vásárlói között találjuk a párizsi Modern Képtárat és a washingtoni Múzeumot. Nemzetközi ázsiójával együtt népszerűsége idehaza is megnő. Báró Hatvany Ferenc állandó támogatója lesz, miközben Fruchter Lajos, Köves Oszkár, Szilágyi Sándor tucatjával vásárolják alkotásait.

Czóbel festészete e korszakban találja meg kiérlelt, gazdag hangját: túl van a francia Fauve-ok szenvedélyes lázadásán, a hollandiai és a berlini évek kontúros, expresszív formanyelvén. A harmincas években megjelenő erőteljes, mély zengésű, pasztózus színvilága már egy kiforrott stílus magabiztosságát tükrözi. Örökérvényű látásmód és mélyen szuverén művészi rend rejlik festészetében. „... Czóbel sűrű, összevont, tónusos színfoltokat fest. Színei mégsem a természet külsején észlelt anyagszerűséget ábrázolják, hanem a festő érzéseit vannak hivatva kifejezni. Ezeknek a színfoltoknak ütemesen tagozott, hol világosabb, hol sötétebb rendjén a fény eloszlik a kép egész felületére... Ahány színfolt, annyi hol élénkebben, hol fojtottabban sugárzó, önálló fényforrás. A fény színné vált, a színek széttáruló skálája rendjén decentralizálódott.” – írja Kállai Ernő 1934-ben megjelent monográfiájában.

A harmincas évek közepéig a határozott kontúrvonalak, és az erős színhatású foltok uralkodtak expresszív jellegű képein. Festészetében az évtized második felében került előtérbe a testeket fényfoltokkal hangsúlyozó, plasztikus szemléletmód. Ilyen alkotás a *Fekvő nő* (1935-1936), a *Madonna* (1937) vagy éppen az *Önarckép pipával* (1940 körül). A *Nagy csendélet* is ebbe a sorba illeszkedik, melyen a kép középterében álló kancsóé és egy dús virágcsokoré a főszerep. Az asztal és egy ablakkeret koordináta rendszerébe illesztett, erős plasztikus értékekkel modellált virágok kitöltik a vászon felületét, vitalitással, frissességgel telítve a képet.

Czóbel témaválasztásai szorosan a természeti látványhoz kötődnek: tájat fest, interieur-t, emberi alakot és sok-sok csendéletet. A látvány olyanná alakul ecsetje nyomán, ahogyan csak ő lát: a tárgyak és formák feloldódnak a színek, vonalak egymáshoz való vonatkozásában. Ez az üde, fesztelen festőiség visszaadja a hétköznapi dolgok misztériumát. A tónusok dúsán és sokrétűen ömlő, befelé sugárzó szépsége átrajzolja a tárgyak természetét, s egy magasabb rendű esztétikai harmóniába rendezi a képen megörökített profán tárgyakat.

Kaszás Gábor

